

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA

și ADMINISTRȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMANUL

Modificarea și completarea statutului organic al bisericei gr. or. române.

— Articol din afară. —

Vedem zilnic cum de repede se dezvoltă progresul omeniei. Cine nu ține pas cu acest progres — fie individ, fie popor, fie instituție — rămâne staționar, iar cine rămâne staționar, — fie chiar pe timp oricât de scurt — acela regresează, pentru că în timpul staționării lumea a înaintat deja în progres cu un pas înainte. Acest adevăr, product al legilor naturii, trebuie să-l țină înaintea ochilor și biserica gr. or. română, dacă vrea, ca să nu rămână îndărătul lumii civilizate și în dărătul altor biserici din Ungaria.

Biserica face bine, că e conservativă, dar experiența în delungul timpurilor a dovedit, că conservatismul numai în dogmele fundamentale e salutar pentru biserică; în disciplină și în administrație însă biserica trebuie să țină pași cu progresul civilizației generale, și să se acomodeze postulatelor timpului, căci altcum credincioșii o neglija și pe încetul o părăsesc. Deci, mai cu seamă biserica gr. or. română din Ungaria e avizată a lua toate dispozițiunile, și totdeauna de timpuriu, ca în disciplină și în administrație să stee totdeauna aproape de perfecțiune, ca cel mai ponderos motiv, ca credincioșii săi s'o țină de folositoare, pentru binele lor propriu de necesară, ca s'o sprijinească și s'o întărească.

Regulele generale de organizare și de administrare ale acestei biserici se cuprind în Statutul organic întărit de Coroană, la anul 1869. Dar de atunci până acum în țara noastră — ca stat sau organism politic — aproape toate legile și ordinațiunile de natură de administrație și de disciplină conform postulatelor progresului s'au modificat și completat, deci nici organismul bisericei gr.-or. române nu se poate ascunde

de postulatele progresului, dacă vrea să trăiască.

În Statutul organic al acestei biserici sunt și lacune, dar sunt și unele dispozițiuni învechite, cari nu mai au drept de existență, în consecință trebuiesc modificate și completate. Deci conducerea acestei biserici face un lucru de mare folos pentru biserică, dacă pune la cale completarea lacunelor și modificarea dispozițiunilor defectuoase, cari împiedică dezvoltarea biserice, împiedică o administrare mai perfectă și mai corespunzătoare postulatelor progresului general.

Cel mai momentuos postulat de completare al organismului acestei biserici negreșit e înființarea celor trei noi episcopii: **Timișoara, Oradea-mare și Cluj**. Teritoriile celor trei episcopii acum existente — **Sibiu, Arad, Caransebeș** — sunt așa de mari, încât o conducere precisă, o administrație punctuală și control sigur a părților constitutive, sunt imposibile.

Defectul de extensiune prea mare a diecezelor Sibiu, Arad, Caransebeș s'a prevăzut înainte cu 50 de ani, când se pregătea înființarea mitropoliei; deja la anul 1863 s'a contemplat înființarea alor două episcopii noi, adică una în Timișoara și una în Cluj, dar împrejurările nefavorabile de atunci au zădărnicit înființarea lor. Dar acum, când cel puțin două sute de mii de credincioși ai acestei biserici sângerează pe câmpul de războiu pentru tron și țară, trebuie să credem, că organele competente ale statului nu vor pune piedeci înființării noilor episcopii, deci acum vine rândul organelor biserice, adică al episcopatului și consistorului mitropolitan, ca să-și facă odată datoria primită înainte de mai mulți ani de la congres, ca adică să înceapă odată pașii necesari pentru faptea înființare a noilor episcopii. Numai după noua arondare a mitropoliei și adică numai după micșorarea teritoriilor diecezelor se poate aștepta o administrare și disciplină mai bună, mai corespunzătoare pretențiunilor timpului; o administrație și o disciplină mai perfectă aduc cu sine și o apărare mai cu efect a bisericii. Multe rele se vor vindeca.

Un postulat de modificare în statut ar fi eliminarea dispozițiunii, ca convocarea congresului național bisericesc prealabil să fie înștiințată Coroanei spre luare la cunoștință a tinerei congresului. Bisericele constituționale ungurești își țin în tot anul regulat nu numai sinoadele lor diecezane — la ei numite districtuale — ci și congresele lor universale, fără a cere luarea la cunoștință a convocării, și biserica gr. or. română ar trebui eliberată de sarcina de înștiințare prealabilă, și tratată din partea statului în mod egal cu bisericele ungurești; căci dreptul de supremă inspecțiune și așa se exercită prin aceea, că protocoalele și hotărârile congresului se înaintează prin guvern Coroanei.

O reformă esențială ar fi, ca congresul național bisericesc să se țină în tot anul la timpul prescris în statut. Înainte cu zeci de ani a trecut timpul, ca o corporațiune legislativă să se întrunească numai tot la trei ani. Obiectele aparținătoare competenței congresului nu mai suferă amânare de 3 ani. Au fost cazuri pe terenul școlar, când unele dispoziții din necesitate arzătoare au trebuit puse în mod provizoriu în aplicare, pentru că congresul numai la trei ani se ține. Bisericele ungurești își țin în tot anul congresele lor. Ce e lucru bun să învățăm și noi dela Unguri, căci ce e bun, și ei iau dela alții, mai cu seamă dela Nemți. Dacă ține congresul în tot anul, sesiunile lui vor fi mai scurte, cam de 5—6 zile, iar nu 10—12 zile, dar și mai mult, ca acum, pentru că congresul anual are mai puțin material. Cheltuielile congresului anual vor fi mai mici, încât cheltuielile congreselor anuale aproape se vor egaliza cu cheltuielile congresului lung de tot la 3 ani.

Altă reformă se impune de necesară, ca numărul deputaților congresuali să se reducă dela 90 la 60. Numărul de 90 e prea mare. Cu cât e o corporațiune mai mare, cu atât conține mai mult element indolent, cu atât discuțiunile sunt mai greoaie, ședințele mai lungi; se pierde mult timp, se fac cheltuieli zadarnice. Dacă alegerile pentru congres s'ar conduce mai riguros din centrele diecezelor, s'ar putea alege 60 de bărbați probați, și în pricepere și în zel pentru cau-

Zori de zi.

Se 'mbracă zările 'n vâpăi,
Sub largul cerului senin;
Sclipiri de soare licăresc
În tremur lin

Salcâmi -și flutură 'n văzduh,
În roiuri, florile-argintii;
Întreg cuprinsul a 'nviat
În zori de zi.

I. N. Pârvulescu.

Ludovic.

Intr'o după amiază, în loc de-a mă tolăni pe canapeaua unei cafenele, m-am dus într'un spital. Acuma este război și nu ni se permite să bem șvarț cu Cointreau, să discutăm vicleniile femești, să ne amuzăm în sunetul lautelor — acuma cafenelele sunt goale. Poate pentru că s'au răslețit chelnării ori poate pentru că musafirii au amuțit pentru totdeauna...

Ne ducem noi doi, prietenii nedespărțiți: poetul și doctorul. În sufletul meu răsună o melodie: lumea este bună și oamenii se iubesc, în sufletul doctorului răsună strigătul răniților...

Ne ducem în spital.

— Îți spui înainte, să-ți întărești inima. Știu prea bine, că ai văzut multe dureri în lume și bucuriile nu ți-au înflorit pe drumul vieții — dar totuși, ceeace-i vedea astăzi, se va înfige în inima ta ca o săgeată. Vreau să-ți arăt pe Ludovic...

În spital, într'o cameră albă, în ungher luminează doi ochi. De departe par două dureri luminoase — ne apropiem de ei.

Ludovic, husarul berlinez, pansat, pare un bulgăr de zăpadă, căruia copilăria noastră i-a dat forma unui om. (Ludovic geme, Ludovic n'are un picior și-i lipsește o mână, și pe cap are o vargă de sânge. Ludovic a fost viteaz, ca focul cel mai mare al luptei, a intrat ca să scape soldații Români, căci Ludovic este student în filosofie și auzise la Berlin, de „tapferul Volk” românesc, de ginta latină, căreia i s'au făcut atâtea nedreptăți și care totuși este mai viteaz ca ori care altul: în asalt cel dintâi, la retragere cel din urmă.

Și mă așez lângă Ludovic, ca să-i văd fața... O, numai durerea este bătrână în fața eroului, zîmbetul lui este frate cu soarele.

— Bitte Herr... Bitte Herr... Își ridică mâna indignat de modestie, înțelegând poate că lacrimile mele sunt înduioșări micșorate, pe care el nu le merită.

— Este atât de mare lucru, a admira pe Români?

— Domnule, v'am admirat totdeauna.

— Sunteți popor viguros, element cinstit, aveți poezi mari. (Ah, Eminescu! — de câte ori i-am avut pe buze romanța lui despre toamnă.) ...Aveți filosofi distinși, politicieni eminenti. Aveți frați, consoldați într'un stat modern — sunteți buni patrioți, putea-s'ar să nu vă admire un german cinstit? V'am admirat totdeauna. La noi în Germania, ați fost totdeauna respectați. La universitățile noastre din Berlin, Bonn, Lipsca, Heidelberg studenții d-voastră erau gloria noastră. La München pictorii d-voastră se puteau bizui pe încrederea noastră — și nu cred, că în presa noastră să nu fi avut glas Românii...

— Am vrut de multe ori, să Vă cunosc, în țara în care trăiți. Am vrut să cunosc coliba românească, în care trăiește legionarul roman, am vrut să văd munții, pe care-și păzește credința strămoșească în turmele de oi, păstorul... Am vrut să ascult plânsul codrilor albaștri — și să văd fețele roșii ale sfinților din biserică și să văd pe *popa român*, oh, *popa român*.

Și Germanului i se făcu evlavioasă fața. O rugăciune nu l-ar fi putut face atât de evlavios, ca acum, gândindu-se la *popa român*.

— *Popa român!*

Din gura unui greu rănit, unui german cult, cuvântul acesta cădea ca un grăunte de aur dintr'un borcan de marmură — se luminau par'că pereții de zîmbetul ochilor săi.

zele bisericeii. Din 60 deputați totdeauna vor fi prezenți ceva peste 50, număr destul de mare pentru congres.

Ca eflux al acestei reforme ar fi, ca numărul deputaților sinodali să se reducă dela 60 la 48 în fiecare dieceză; pentru sinodul diecezan nrul de 60 e prea mare, vine prea mult element indolent, sunt de aceia, cari sed la sinod o zi, mult două, apoi se duc acasă; sunt și de aceia a căror părere n'a auzit-o încă nimeni, sau nu vin deloc la sinod, trebuiesc conduse alegerile din centrele diecezilor, iar atunci din 48 de deputați aleși dintre bărbații cu mai mult interes pentru biserică, se poate conta la o prezență sigură de 40—42, număr destul de mare pentru consultările sinodului. Dar nouele episcopii trebuie să se înființeze, pentru că pentru cei cu pricepere și cu conștiința curată ele sunt o necesitate vitală pentru această biserică, atunci teritoriul fiecărei dieceze va fi mai mic, deci numărul deputaților sinodali de 48 e suficient.

Altă reformă esențială ar fi ca deputații și pentru congres și pentru sinod să se aleagă pe 6 ani, sau cel puțin pe 5 ani. Iritatiunile cu alegerile și cu protestele vor fi mai rari, pierderea de timp cu verificarea lungă a mandatelor va dispărea. Ca urmare a acestei reforme vin alegerile asesorilor onorari pentru consistorii, tot pe acest ciclu; asesorii referenți au să fie aleși pe viață.

Statutul organic în textul de astăzi s'a desbătut și stabilit în Septembrie 1868. Pe acel timp se făceau în țara noastră alegerile pentru dieta țării pe 3 ani; de sigur că această împrejurare a influențat, așa că s'a introdus în această biserică mandatul de 3 ani. Dar de atunci lumea constituțională a făcut multă experiență și a progresat; foarte de mult s'a introdus pentru dieta țării mandatul de 5 ani. Alegerile prea dese strică instituției; ar fi foarte bine dacă nu numai pentru congres, sinod și consistorii, dar și în parohii pentru comitet și epitropie să se introducă ciclul de 5 ani; va fi mai multă stabilitate.

Alte reforme ca postulate ale unei bune administrații ar fi, ca consistorul mitropolitan să fie obligat a ține în fiecare lună cel puțin o sesiune ordinară, ca obiectele incuse acolo în timp de 30 de zile să fie rezolvite. Timpul prezent nu mai suferă acum trăgănări. Alegerile pe viață în senatul bisericesc, trebuiesc abandonate, asesorii onorari ai acestui senat tot la 5 ani să se aleagă, tocmai așa ca asesorii onorari ai celorlalte senat. Experiența a dovedit, că

— Poate nu vei înțelege niciodată duioșia mea, spunând „popă român” ...Ști, că avusem odată la Berlin, logodnică trup din trupul dumitale? A fost fata unui popă român...

— Și?... îl rog să sfârșească.

— A murit într'un spital. Tuberculoza nu iartă. Oh, niciodată nu voi uita plânsul popei român. Suna atât de străin în Berlinul mare, ca par'că ar fi spus: Vino acasă Mario, în Ardeal...

Tăcea... În camera spitalului se fac umbrele obscure. Un medic aprinde o luminare la un căpătâi. Prin fereastră își i-a rămas bun soarele și sângele lui vopsește dungi pe pereți.

Ochii lui Ludovic par două flăcări albastre străne în mreajă de sticlă. Un oftat scapă din sânul și cu mâna, care i-a rămas întreagă, îmi strânge mâna:

— Vă iubesc Românilor, căci toți, toți sunteți buni și nobili, neam de frunte în cununa neamurilor.

Și ieșim din cameră eu, poetul și doctorul. Eu. (Aș vrea să plâng ca hohot. Aș vrea să plâng din mine duioșia, ca să curgă lacrimile peste toată lumea... Mă mir de ceva, poate că pot duce trupu-mi fără să lăcrimez).

Doctorul: L-ai văzut? L-ai auzit?... Și nu dorește nici o răsplată. Doar seara, când se apropie întunerecul — își chiamă soldații. Și atunci un flăcău îi cântă din fluer doină. Și fața i se însenină, căci doina îl adoarme — poate în somn își revede pe Maria, fata popei, moartă la Berlin...

Emil Isac.

o parte a acestor senatori — când se cam apropie de bătrânețe — devine indolentă, alta prin bătrânețe neputincioasă, nu participă la sesiune, în consecință suferă cauza bisericeii. Aibe cîeva oricâte merite, dar când devine neapt de muncă, trebuie să se retragă dela lucrurile publice, ca să vină la rând puteri apte de muncă. Aceasta o pretinde interesul bisericeii, și acestui interes trebuie să se supună toți. În senatele consistoriale numărul asesorilor împreună cu cei referenți trebuie limitat la maximum de 9; la consistoriul mitropolitan instituția de prios de asessori suplenți stearsă; cauzele apelabile dela sinod la congres în mod extensiv și mai taxativ înșirate, timpul de apelație și aici stabilit la 15 zile.

Ca completare necesară trebuie bine precizat în noul proiect, că ce dispozițiuni ar avea congresul ca supremul for în mitropolie sau din indemnizarea lui consistorul mitropolitan, a lua în cazul, când un episcop sau un mitropolit ar deveni neputincios, neapt de a conduce biserică, fie prin bătrânețe, fie prin morb. Au fost cazuri când în urma slăbiciunii mintale a episcopului a avut să suferă biserică. În astfel de cazuri cine are să conducă biserică, — adevărat mitropolia ori dieceza? Cum trebuie grijit de episcopul sau mitropolitul devenit neputincios sau bolnav?

Toate alegerile de preoți — fără excepțiune, chiar și cele unanime, — trebuiesc supuse aprobării sau neaprobării consistorului. Scaunul protopopesesc pur și simplu să fie șters.

Ca complectare trebuie introdusă și regulată controlarea prin comisari consistoriali a oficiilor protopopești și a parohiilor protopopilor. Oficiul protopopesesc probează agende de conducere și controlează tractul constatător din mai multe comune bisericești ca părți constitutive a diecezei, administrează banii publici, deci ace-

ste oficii trebuiesc supuse unei controle regulate și minuțioase. Un defect al conducerii bisericeii e că acest control nu s'a introdus deja de mult prin concluzele congresuale eventual sinodale.

Arondări în sinul mitropoliei, cari nu conțin înființări de episcopii noi, cum e anexarea unei sau mai multor comune bisericești sau a unui protopopiat întreg dela una dieceză la alta, să fie avizate la competența congresului.

Sinoadele și comitetele protopopiatelor sau provăzute cu agende speciale de trebuință zilnică în sfera proprie de competență și obligate la activitate mai productivă sau împreună cu nenecesarul scaun protopopesesc să fie șterse; în tot cazul scaunul protopopesesc trebuie abandonat.

Ca complectare trebuie regulată administrarea venitelor averilor mănăstirești pentru scopuri religioase și culturale. În mitropolia gr. or. română se înființează și se vor înființa mănăstiri, căci acestea sunt accesorii a bisericeii orientale; mănăstirile adună dela credincioșii acestei bisericeii averi, deci venitele acestor averi să fie întrebuințate pentru răspândirea credinței și propagarea cultului acestui popor; alte biserici dezvoltă o intensă activitate pentru întărirea și răspândirea credinței lor. numai biserică gr. or. română din lipsa de mijloace e lăsată pradă sectarilor și proselitismului, iar instituțiunile culturale ale diecezilor numai vegetează.

Sunt încă multe modificări și completări necesare, deci consistorul mitropolitan ar avea datorința după consultări cu oameni experți să pregătească un proiect nou, mai complet în toate privințele, iar după consultările confidențiale cu factorii competenți, a-l înainta eventual și unui congres extraordinar spre stabilire definitivă, iar după aceea spre aprobare la Co-roană.

Un binevoitor al bisericeii.

Jertfa Românilor pentru tron și patrie!

Lista soldaților Români din comuna Lunca-Arieș, comitatul Turda-Arieș. Comună mică din 373 suflete în munții apuseni duși pe câmpul de luptă.

Todor Oarga, 1 copil, rănit și
Simion Oarga, june, frați
Nechită Macarie și
Ion Macarie, june, mort, frați
Petru Boban, 3 copii
Simion Brata, 1 copil
Nicolae Cetean, june
Ioan Hașa, 1 copil
Teodor Oarga, 1 copil
10 Vasile Morda,

Ioan Morda, 1 copil, și
Simion Morda, frați
Todor Giurgiu, 2 copii
Ioan Troc, june, rănit, frați
Sofron Cioban, 1 copil și
Ioan Cioban, june, frați
Ioan Vesa, 2 copii, rănit
Vasile Martoma, 6 copii
Simion Martoma, june
20 Mihailă Miclea, june

Vasile Miclea, june
Vasile Oarga, june
Ilarie Vesa, june
Gavrilă Crișan, june și
Simion Crișan, june, frați
Ioan Marc, 2 copii
Danilă Vesa, june
Ioan Vesa, 1 copil și
Simion Vesia, june, frați
30 Irimie Botas, 1 copil

Vasile Bogar
George Bogar, june
Mihailă Pora, 3 copii
Ioan Vesa
Mihailă Bunea, 2 copii
Ștefan Bega, 2 copii
Ioan Bega, june și
Todor Bega, june, frați
Iacob Miclea, 2 copii

40 Gavrilă Martoma, 3 copii

Ioan Poiată
Ioan Bega, 3 copii și
Todor Bega, frați
Ioan Năndrea, 1 copil
Vasile Poiată, 1 copil
Ioan Oarga
Vasile Bega, june
Iacob Ciorga, 2 copii
Danilă Ciorga, june

50 Ilie Bedeleian, june

Iov Faur, 2 copii
Petru Borna, 1 copil, rănit
Ioan Cioban, june
Ilie Hagău, june
Mihailă Hagău, june și
Gavrilă Hagău, june (2) frați
Izidor David, 4 copii
Ioan Barb, 1 copil
Ioan Pop, 1 copil, rănit

60 Simion Borna

Nouii asențați în 9 Martie n.

Vasile Cioban, june
Vasile Vesa, june
Aurel Miclea, june
Aurel Vesa, june
Gavrilă Miclea, june
Victor Bedeleian, june
67 Nistor Dondos, june

Comunicat prin: Ștefan Bedeleian, inv. pens.

Conflictul chino-japonez.

Japonia vrea cu orice preț războiul cu China.

Ziarul „Nieuwe Courant” din Rotterdam află din Londra, după „Daily Telegraph”, că pe când negocierile chino-japoneze continuă, trupele japoneze au început a debarca în mai multe puncte. După telegramele autorităților provinciale, garnizoana din Tsinanfu, a fost întărită cu 3000 oameni, iar cea din Mukden cu 3000 oameni. Trei transporturi cu 3000 japonezi, s’ar fi aflat în fața orașului Taku, 73.000 Chinezi cu 180 tunuri sunt concentrați împrejurul Pekingului. Situația este gravă, dar nu desperată.

„Daily Chronicle” anunță din Peking, că, deși tratativele cu Japonia își urmează cursul lor normal, Japonia continuă să transporte trupe pe coasta chineză. Populația chineză este foarte surescitată. Pressa își exprimă părerea că Japonia nu este sinceră, ci vrea cu orice preț războiul, oricare ar fi rezultatul tratativelor.

Pressa din Petrograd lasă să se înțeleagă că Rusia nu poate rămâne indiferentă față de evenimentele din Extremul Orient. Pressa însă critică pe un ton foarte energic atitudinea Japoniei față de China; și cenzura nu ia nici o măsură contra ziarelor.

„Morningpost” află din Tientsin următoarele: Ziarele din Tokio publică convorbiri cu personalități militare cari spun că nu este exclusă posibilitatea ca armata japoneză să pornească în marș spre capitala Chinei. Ziarele engleze ocupându-se de conflictul chino-japonez, atrag atenția Japoniei că o invazie a Japoniezilor în China ar putea să complice și mai mult situația, și ar putea avea urmări incalculabile.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta. — În Carpați, lupta continuă. Atacul Rușilor îndreptat ieri împotriva înălțimilor ce se găsesc spre apus dela Bányavölgy, l’am respins după o luptă de mai multe ore, cauzându-le mari pierderi. Regimentele diviziei de cavalerie a IV-a precum și trupele primei brigade de glotași s’au luptat exemplar, ca și în luptele anterioare și au respins în mod sângeros avansările repetite ale dușmanului în număr covârșitor.

Spre nord dela strâmtoarea Ujoc atacurile făcute noaptea împotriva pozițiilor noastre s’au prăbușit în focul nostru de cea mai mare eficacitate.

Pe frontul din Galiția sudestică s’au dat lupte de artilerie. Forțele rusești, cari au avansat peste Nistru spre est dela Zaleszczy le-am aruncat peste râu, după o luptă vehementă.

În Polonia rusească și în Galiția occidentală au avut loc în unele locuri lupte de artilerie.

În Polonia, lângă Rososina, a eșuat deplin un atac de noapte al Rușilor.

Berlin: — Dela cartierul principal german se anunță: Pe câmpul de război occidental: Ziua a fost aproape liniștită pe întreg frontul, singur numai în pădurea Argonne și în Lorena s’au dat lupte mai mici, cu rezultat favorabil pentru noi.

Generalul Kluck, vizitând pozițiile din fața armatei sale a fost lovit de un șrapnel, care l-a rănit mai ușor. Starea lui e multămitoare.

Pe câmpul de război oriental: Trupele noastre au luat cu asalt Tauroggenul. Am făcut prizonieri 300 de Ruși. Un atac al Rușilor, făcut la Pilwiski dealungul liniei ferate Wirballen-Kovno s’a prăbușit, având dușmanul pierderi foarte grave.

În regiunea Krasnopol am făcut prizonieri peste 1000 de Ruși, între cari o companie din ulanii de gardă și am capturat 5 mitraliere.

Spre nord-vest dela Cienhanow am respins un atac al Rușilor.

10 mii prizonieri — iar nu morți.

Budapesta. — Dela loc competent se dă lămurirea dela vale privitor la pierderea celor 10 mii oameni, suferită cu prilejul celei din urmă ieșiri din Przemysl: Nici decum nu e vorba de 10 mii morți, ci în cea mai mare parte despre soldați, cari au căzut sleindu-li-se puterile și cari de sine înțeles la retragerea armatei de ieșire au fost făcuți prizonieri de dușman. Numărul armatei de apărare, care a fost făcută prizonieră în comunicatul nostru a fost indicat cu 44 mii soldați, (din care e a se deduce pierderea de 10 mii oameni), adică 34 mii soldați, 45.000 muncitori în serviciul armatei și 28.000 bolnavi, în total 107 mii oameni. Rușii stabilind numărul prizonierilor făcuți în Przemysl la 117.000 oameni, din aceasta reiese că și cei 10 mii oameni arătați ca pierdere, au ajuns aproape toți vii în mâna dușmanului.

Ofiterii din Przemysl.

București. — Se anunță din Lemberg că acolo au sosit cu trenul ofiterii armatei de apărare a Przemyslului. Ofiterii aceștia vor fi transportați din Lemberg la Kiev, iar de aci într-o regiune climaterică, pe țărmul Mării Pacifice.

Transportarea soldaților de rând din Przemysl continuă. Soldații de origine slavă au fost despărțiți de ceilalți, internându-i Rușii pe cei dintr-o tabără deosebită. În Lemberg prizonierii au fost vintimipinați foarte călduros atât din partea ofiterilor și soldaților ruși, cât și din partea populației. Tunurile capturate în Przemysl vor fi expuse în Lemberg, Kiev, Moscva și Petrograd. Ofiterii și soldații ruși, cari au fost găsiți în Przemysl ca prizonieri ai trupe de apărare austro-ungare, vor fi duși în fața tribunalului de război din Lemberg, care va examina împrejurările în urma cărora au căzut prizonieri.

Atacurile Rușilor în Prusia orientală.

Haga. — „Times” primește din Petrograd: Trupele rusești atacă la granița Prusiei orientale cu energie hotărâtă. Conducerea armatei rusești dorește adică să exercizeze o presiune asupra liniei ce leagă armatele germane, ca astfel să elibereze Osovietul.

Insule grecești sau turcești?

Atena. — Guvernul grecesc, după cum se știe a protestat la Londra împotriva procedurii flotei anglo-franceze, care folosește insulele Lemnos și Tenedos ca bază pentru operațiunile împotriva Dardanelelor. Guvernul englez a răspuns la nota diplomatică a Greciei:

Insulele aceste se găsesc de fapt în posesiunea Greciei, dar conferința dela Londra le-a declarat de aparținătoare Turciei, guvernul grecesc prin urmare n’are nici un drept să protesteze.

Amânarea camerii franceze.

Paris. — „Humanité” e informat că președinții comisiilor parlamentare, au hotărât ca camera să fie amânată în scurtă vreme. Chestiile ce s’ar ivi în cursul acestei pauze, le vor rezolvi ca și până acum comisiile.

Probe de debarcare la Dardanele.

Atena. — După știrile sosite din Tenedos continuarea operațiunilor pornite împotriva Dardanelelor e împiedecată nu numai din cauza vremii nefavorabile, ci în urma faptului că vasele avariate reclamă reparaturi, iar mai întâi trebuie pescuite minele din strâmtoare. Pescuirea minelor se face dealtcum noaptea. În cercurile antantei se crede că debarcarea de trupe e posibilă lângă Sedil-Bar, căci aci flota poate sprijini mai bine debarcarea. În punctele lăsate neapărate de Turci se fac zilnic probe de debarcare cu soldații.

Atac deciziv împotriva Dardanelelor.

Copenhaga. — „National Tidende” e informat din Londra că flota aliată se pregătește cu energie, ca să dea un atac deciziv împotriva Dardanelelor. Zilnic sosesc în apele din apropierea Dardanelelor vase de război, vapoare cu trupe, cărbuni, muniție și alimente. Amiralii-

comandanți au ținut ieri un consiliu de război, în care au hotărât să execute acest atac, ori câte jertfe va reclama.

Americanii speră în apropiate tratative de pace.

Rotterdam. — Toate ziarele americane își exprimă unanim convingerea, că pe la mijlocul lui Iunie se vor începe tratativele de pace.

Majorul Morath despre eroismul armatei austro-ungare.

Berlin. — Colaboratorului militar a ziarului „Merliner Tageblatt” majorul Morath i s’a dat prilej să vorbească cu șeful statului major al armatei austro-ungare, baronul Conrad de Hötendorf. Majorul Morath scriind despre această convorbire scrie în numitul ziar berlinez:

Un eroism mut se luptă de vreme îndelungată cu îngrozitoare forțe covârșitoare. Publicitatea nu are cunoștință, că în prima etapă a războiului partea covârșitoare a 109 divizii de infanterie și a 39 divizii de cavalerie rusești s’a aruncat asupra 40 de divizii de infanterie și 11 divizii de cavalerie austro-ungare, ca strivindu-le pe aceste să pornească împotriva Germaniei. Cu mult eroism și în condițiunile cele mai grele și-a vărsat sângele aliatul nostru și cu tenacitate și-a făcut datoria, care a avut-o. 8 luni de zile l’am ținut pe dușman. Acum se arată o schimbare atât pe câmpul de război din Galiția, cât și pe cel german din nord atât în tactica de ofensivă, cât și de defensivă.

Pauză în operațiunile din Bucovina.

București. — În urma revărsării Prutului în operațiunile din Bucovina a intrat o pauză. Dela Iacobi până la granița Ungariei mii de muncitori restabilesc comunicația.

Luptele dintre Ruși și Turci.

Constantinopol. — Trupe de infanterie și de cazaci i-au atacat pe Turci la râul Arrac, dar suferind grave pierderi s’au retras.

Vasele engleze au bombardat cu granate orașul Medina încercând totodată să debarce trupe, dar Arabii au dat foc împotriva Englezilor dintre cari foarte mulți au căzut.

Anglia va forța cu orice preț Dardanelele?

Roma. — Ziarul „Times” scrie, că Anglia ar fi gata să piardă orice număr de nave din flota de pe Marea Egee, numai să-și ajungă scopul de a forța Dardanelele. Același ziar adăugă, că amiralul Farnakuk, care a luat parte la acțiune, afirmă că în curând se va ataca din nou strâmtoarea fără a se ținea seama de pierderi; căci nu este posibil să piardă totul și cu câteva unități rămase ar fi posibil să reușească.

Am cucerit câteva tranșee la Zaleszczyk.

Cernăuți. — La Zaleszczyk se ridică un pod de piatră peste Nistru. Rușii au întărit acest pod cu tranșee. Câteva din aceste tranșee au fost cucerite de trupele noastre.

Diferite.

— Se anunță că în portul Xeros a fost trimis vasul englez „Queen Elisabeth”. Până acum operau aci numai vase franceze.

— Conducerea armatei austro-ungare a pus premii pentru găsirea tunurilor îngropate de Ruși în pământ în comitatul Sáros.

— Un aviator francez a aruncat bombe asupra Strassburgului. Au fost omorâte două fete și 8 oameni au fost grav răniți.

— Guvernul englez a refuzat în 25 Martie protestul statelor neutrale împotriva blocadei antigermană.

Librăria diecezană din Arad are depozit mare de ornate, prapori și recvizite bisericesti (potire, cruci, rîpide, candelă, cădelnițe).

Cereți catalog.

Declarația lui sir Edward Grey.

— Presa germană despre discursul lui E. Grey. —
Viena, 29 Martie.

Din Londra se află că sir Edw. Grey a declarat în discursul său rostit în Camera Comunelor despre originea războiului actual, că conflictul armat ar fi putut fi prevenit printr-o simplă conferință, dacă Germania ar fi consimțit la propunerea engleză. Răspunderea războiului cade deci asupra Germaniei.

Conflictul austro-sârb de care Germania s'a folosit ca pretext pentru a face războiul ar fi putut fi înlăturat cu mult mai ușor decât conflictul ivit cu doi ani înainte de războiul balcanic. Știm acum că Germania a pregătit acest războiu ca un popor care voiește cu orice preț războiul.

Sir Edw. Grey făgăduise Belgiei, cu mult înainte de izbucnirea războiului, că Anglia nu va viola niciodată neutralitatea ei atâta vreme cât această neutralitate ar fi respectată de statele vecine. Când Germania a invadat deci teritoriul belgian, am fost siliți să-i opunem toate forțele noastre.

Condițiunea esențială a păcii trebuie să fie restabilirea independenței Belgiei și pe cât posibil despăgubiri pentru pagubele imense ce le-a încercat Belgia.

Sir Edward Grey a mai spus: Azi e a patra oară, într-o viață de om, că Prusia face un războiu în Europa, dar trebuie să fie cea din urmă.

Marele principiu pentru care aliații luptă acum e deplină libertate pentru națiunile europene, mari și mici, de a avea existență și independența lor, să fie cărmuite și să se desvolte cum le place.

Germanii voiau să stabilească dominația lor asupra națiunilor din acest continent; să le impună în loc de libertate supunere față de Germania.

După acest războiu, va trebui ca noi și toate celelalte națiuni din Europa să avem dreptul de a trăi fără să auzim mereu amenințări de războiu și zăngănitul săbiilor și fără invocație neîncetate către un cer complice cu Germania; va trebui să trăim în stăpânirea asigurată a dreptului de suveranitate, de independență, de egalitate și de libertate.

„Wolffbüreau”, comentând acest discurs, observă: „D. Grey uită că în cursul crizei balcanice era vorba de o conferință tinzând să stabilească un compromis între interesele diferitelor mari puteri pentru a fixa o reglementare definitivă a situației în Balcani.

Conflictul austro-sârb privea doar două state; și ar fi fost incompatibil cu demnitatea Austro-Ungariei ca să se remită discuțiunii celorlalte puteri această chestiune particulară. O astfel de soluțiune ar fi dat doar prilej Rusiei ca să facă iluzorie libertatea hotărârilor conferinței prin mobilizarea imensei sale armate.

Ocupându-se de discursul lui sir Grey ziarul „Berliner Tageblatt” scrie următoarele:

„Discursul lui Sir Grey nu este altceva decât o nouă agitație contra Germaniei cu scop de a câștiga pe neutrii, cari între timp au aflat adevăratele motive, cari au îndemnat pe Anglia la războiu. Neutrii s'au convins chiar din declarațiile presei engleze, că Anglia n'a intrat în războiu de dragul Belgiei, ci ca să nimicească pe rivalul german, lucru care nu se uită.

Discursul lui sir Grey în momentele de față nu va avea absolut nici un efect asupra neutrilor, fiindcă această protestează contra felului englez de a stăpâni mărele”.

Tot în chestiunea aceasta ziarul „Vossische Zeitung” scrie: „Sute de milioane au fost cheltuite și sute de mii de vieți au fost nimicite.” În felul acesta poate vorbi numai un Englez. Ceea ce a spus Grey despre tertipurile diplomatice sunt vorbe goale.

Propunerea unei conferințe pentru aplanarea diferendului sârbo-austriac n'a urmărit alta decât înjosirea Germaniei și a Austro-Ungariei. Aceasta din urmă avea dreptul incontestabil să pretindă ca acest proces să fie judecat de ea singură, iar Germania a accentuat în demersurile sale, că este pătrunsă de ideea menținerii păcii.

Și pentru că Rusia nu a admis acest drept al Austro-Ungariei, devenind agresivă, războiul a izbucnit între aceste două puteri, iar Franța în calitate de aliată a Rusiei, a intervenit și ea, crezând că a sosit momentul să recupe Alsacia-Lorena. Sir Grey n'a rămas în urmă, căci era convins că poate face o afacere bună pe socoteala Germaniei, față de care simțea o ură neîmpăcată, și „lacrămile de crocodil” pe cari le-a vărsat pentru Belgia, nu merită decât un zimbet ironic”.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 30 Martie 1915.

PENTRU NUMĂRUL DE PĂȘTI pe seama răniților români am mai primit dela:

Aurel Borza, preot Taut	cor. 4.—
Nicolae Lazarescu, Jădani	2.—
Dr. Nicolae Stănilă jud. reg. Karcag	10.—
Ileana Dr. Hoadrea, Zărnești	10.—
Dr. Andreiu Pop, adv. B.-Huedin	5.—
Dr. George Zăria, adv. Alibunar	6.—
Dr. Iuliu Kis, adv. Margita	5.—
Petru Ghejiu, glotaș concediat Tirnova	5.—
Ianăș Cercega, sergent de glotaș din Tirnova concediat în urma ranei primite pe câmpul de luptă	5.—
Avram Oarga, comerciant Alba-Iulia colectat dela următorii: Avram Oarga 5 cor., Nicolae Henegariu 1.50 cor., Nicolae Marcu, 1 cor., S. Spinean 2 cor., Laur. Moldovan 1 cor., George Indrei 1 cor., George Bărbos 1 cor., Oprea Bratu 1 cor., N. N. 1 cor., Nicolae Mates 1 cor., Ileană Henegar 50 fil., Ioan Lupean 50 fil. De tot	16.50
A. S. Muntean, comerc. Ofenbaia	4.—
Andron Petri, inv. Nepos	2.—
Total:	cor. 74.50

Parastas pentru regele Carol. Ni se anunță din București: Vineri 27 Martie v. se împlinesc șase luni dela moartea regelui Carol I. Cu acest prilej se va oficia la Curtea-de-Argeș un parastas pentru odihna sufletului regretatului suveran.

In aceeași zi Curtea regală, armata și autoritățile vor părăsi doliul oficial.

In vederea acestui parastas, M. S. regina Elisabeta va pleca peste câteva zile la Curtea-de-Argeș.

Luptele subterane. Se telegrafiază din Basel: Luptele de sub pământ devin din ce în ce mai importante. Toate comunicările oficiale vorbesc de nenumărate episoade ale războiului de sub pământ datorite mai cu seamă imitației germane. Un critic observă că activitatea subterană germană începe a se arăta prea des și pare deci că cere grabnice măsuri de apărare. Pe de altă parte ziarul „Temps” crede că acest fel de luptă se va desvolta tot mai mult și se va sfârși prin a se trage cu tunul și prin mici tuneluri, cum s'a întâmplat de altfel la asediul dela Port-Arthur. Progresele artileriei făcuse să intre în umbră arta războiului subteran, dar la Port-Arthur Japonezii au scos-o iarăși la iveală și ziarul „Temps” ne vorbește în chip amănunțit de o luptă ce s'a desfășurat în jurul unei pozițiuni bombardate în mod îngrozitor pe când inamicii se ciocneau pe sub pământ. Era de altfel inevitabil ca să se recurgă acum la acest fel de luptă, căci sub cerul liber, sub focul tunurilor și al puștilor, în mijlocul împrejurimilor de sârmă de fer ce înconjură de toate părțile, taberele luptătorilor, nu mai pot înainta fără a suferi mari pierderi.

Din admirator — dușman. Cunoscutul scriitor francez Pierre Loti, fost ofițer de marină, a cerut reangajarea sa în flota republicană și astăzi el comandă unul din cuirasatele ce operează în contra Dardanelelor. El și-a reluat numele său de familie, acela sub care figurează în controalele marinei, de Jules Viaud și punând în cutii costumul și spada de academician, dânsul a încins sabia ostășului, pentru a porni la războiu, în contra acelei „Turcii în agonie”, pe care a plăns-o și cântat-o într-un volum apărut în anul trecut.

E ciudat, nu este așa? Pierre Loti pornind să dea lovitura de grație Turciei? Cine ar fi crezut-o?

Pe când în 1912, întreg Orientul se ridicase în contra Semilunei, iar în Balcani răsuna zăngănit de săbii și se vărsau valuri de sânge, un glas cald se ridica din Apus, luând apărarea imperiului otoman. Era acel al lui Pierre Loti și singur el a avut acest curaj. Pe când Bulgarii se aflau la porțile Stambulului, dânsul scria pagini mișcătoare despre „sfintele” unghere ale magnificului oraș, în care admirase nu numai moschea sfinței Sofii, dar și atâtea aspecte neîntâlnite încă în nenumăratele sale călătorii, atâtea blânde chipuri, în care fusese fermecat de atâtea priviri de femei frumoase și își

exprima teama, ca nu cumva o mână nelegiuită să se atingă de „Fantomele” acestui orient strălucitor de soare și lumină în primejdie de a fi risipit.

Iar ceea ce făcea încă și mai mult Pierre Loti în „la Turquie Agonisante”, era sufletul turcesc, filozofia orientală, fatalismul care constituia fondul gândirii otomane și niciodată nu se scrisese o mai frumoasă și mai mișcătoare poemă asupra virtuților unui popor în nenorocire.

Acestea se petreceau încă ieri și le scria Pierre Loti.

Astăzi, căpitanul de brigadă Jules Viaud stă gata să îndrepte tunul contra comorilor neprețuite ale aceluia Bizanț, pe care l'a cântat în pagini neuitate și câtă schimbare dela un an la altul!

Între ororile războiului actual, trebuia să înregistram și transformarea acestui administrator al Turcilor, în dușmanul lor neîmpăcat și ea e poate cea mai interesantă, din punct de vedere al mentalității care stăpânește astăzi lumea. (St.)

x Pălării elegante, albituri, cravate, pardeșiuri de gumă p. bărbați și femei, ciorapi, baste etc. în cel mai mare asortiment și cu cele mai ieftine prețuri se vând în

prăvălia de modă pentru domni „Chic”, Arad bulev. Andrassy nr. 15.

Vis-à-vis de hotelul Panonia.
(He 2892—10.)

Ultima oră.

DESMINTIRE.

București. — Mai multe ziare au răspândit după ziarul „Echo de Bulgarie” șvonul că o patrulă dela granițele noastre ar fi tras pe Dunăre numeroase împușcături asupra transporturilor ruse la punctul așa zis „Măgura Grădiștea”. Ministerul de interne, de unde am luat informațiuni n'a primit nici o comunicare în această privință.

„INAINTE DE TOATE INTERESELE BULGARIEI”.

Sofia. — Oficioul „Volla” consacră un prim articol vizitei șefului opoziției, a dlui Malinoff la primul-ministru Radoslawoff și declară că Bulgaria nu va intra în războiu nici pentru Rusia, nici pentru Germania. Bulgaria va căuta să-și salveze propriile interese.

Ziarul desaproabă apoi orice demonstrații ruse, accentuând din nou că înaintea tuturor trebuie ținut seamă de interesele Bulgariei.

STATELE UNITE VOR MOBILIZA.

Madrid. — „Epoca” publică știrea că Statele Unite fac pregătiri de mobilizare pentru a ataca republica mexicană.

TRIPLA ÎNTELEGERE ȘI GRECIA.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung” primește din Atena știrea că tripla înțelegere își dă osteneala să hotărască pe Grecia să lase din neutralitate în schimbul unor compensațiuni hotărâte.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

CA PRACTICANT.

află loc un tânăr absolvent de 3 sau 4 cl. gimnaziale, reale sau civile, la firma

IOAN COMSA & FIU
(Co 2396—3) Seliște (Szellistye, Szeben m.)

DE VÂNZARE

10 acții de ale institutului „Albina” din Sibiu. Cel ce doarec a le cumpăra să se adreseze la administrația ziarului. Ma 2399—3